

כמעשה ארץ מצרים... לא תעשו... את משפטי תעשו... אשר יעשה אותם האדם וחי בהם...

(ויקרא יח, ג-ה)
מי שנוטה מן האמת, יוכל לבוא על-ידי-זה לאמונות כזביות, ואז קשה ביותר להשיבו אל האמת. כי האמת היא בחינת דעת, שמשגיג בדעתו האמת של הדבר. ולפעמים נדמה לאחד שהשיג האמת (כגון שידוע האמת, שזה צדיק וזה רשע), ובאמת הוא להפך. אך מי שטועה על-ידי האמת, אף-על-פי שקשה גם-כן מאד להשיבו אל האמת לאמתו, אף-על-פי-כן יש תקוה עדיין להשיבו, כי יכולין לברר לו בכמה סברות והוכחות אמיתיות שאין האמת כמו שהוא סובר, אך שצריכין לזה יגיעות גדולות, מאחר שכבר נרשע דעתו בהאמת המטעה והמדמה שלו. אבל מי שנוטה מן האמת כל-כך, עד שבא על-ידי האמת הנבדק שלו לאמונות כוזביות, אזי קשה ביותר להשיבו אל האמת והאמונה הישרה, כי אמונה הוא דבר שאין בו טעם ודעת, כי במקום שמבינים הטעם בדעת, אין זה אמונה, כמבואר במקום אחר; רק אם-כן, מאחר שהאמונה הוא דבר שהוא בלא דעת ושכל, אם-כן יכול להאמין בכל דברי שטות, בבחינת 'פתי יאמין לכל דבר'.

כל האמונות כוזביות, כמובן למי שבקי קצת במעשי הדורות המובאים בספרים, כמבואר בפנים. ועיקר העצה להנצל מכל מיני שקרים ומכל מיני אמונות כוזביות הוא לשמור את עצמו שלא יהיה כרוך אחר התאוות, בפרט אחר תאוות משגל, שזה בחינת מה שהזהיר הכתוב: **"כמעשה ארץ מצרים וכמעשה ארץ כנען לא תעשו ובחקתיים לא תלכו"**, רק אדרבה **"את משפטי תעשו"**, בחינת 'משפטי אמת'; **"ואת חקתי תשמרו"**, בחינת 'אמונה דקדשה'.
וזה שסיים הכתוב: **"אשר יעשה אתם האדם וחי בהם"**, ואמרו רבותינו ז"ל: ולא שיימות בהם, היינו כי גם במשפטי וחקות התורה הקדושה יש גם-כן שני בחינות: סם-חיים, וסם-מוות, כמו שאמרו רבותינו ז"ל, שמוזה נמשך מה שנמצאו כמה מבני-ישראל שנטו מן האמת ואומרים שכל האמת אצלם, ובאים על-ידי-זה לידי מחלוקת וחרבנות גדולות, ורודפים את אנשי אמת בחינם על לא דבר, ולבסוף נדמה להרודפים שהם צודקים על-פי התורה הקדושה. על-כן גם אנחנו בני-ישראל, שזכינו לקבל התורה הקדושה שהוא עיקר האמת והאמונה הישרה האמתית, צריכין גם-כן ליהזר בנפשנו ולקבל מהתורה סם-חיים ולא להפך, חס ושלום. אך מי שאינו מטעה את עצמו, ומסתכל על התכלית הנצחי באמת לאמתו, הוא יכול להבין האמת מרחוק ולזכות לאמונה שלמה, לידע מי הם הצדיקים והכשרים באמת ולמי ראוי לדבק את עצמו באמת. (לקוטי הלכות - הלכות ריבית ה', אותיות מג מד מה לפי אוצר היראה - אמונה, אות עו)

על-כן עיקר שלמות האמונה תלוי באמת, כי האיש המשכיל שאינו רוצה להטעות את עצמו וחפץ רק להשיג האמת לאמתו, יזכה להבין בשכלו מרחוק במה להאמין ובמה שלא להאמין. וכן עיקר שלמות השגת האמת הוא על-ידי אמונה, כי עצם האמת, שהוא השם יתברך לבדו, אי אפשר להשיגו כלל, כי לית מחשבה תפיסה בה כלל.

על-כן עיקר השגת האמת הוא על-ידי אמונה, שאנו מאמינים בני מאמינים, ומאמינים אנחנו באלקים אמת ובתורתו הקדושה באמת ובאמונה שלמה בלי שום חקירות כלל. אבל מי שאין האמת שלו זך וברור, ומטעה את עצמו כאילו חפץ באמת, ובאמת הוא נוטה אחר כבוד העולם ותאוותיו, אזי בא על-ידי האמת הנבדק והמוטעה שלו לאמונות כוזביות, ואז קשה ביותר להשיבו, כי אפילו אם יבררו לו בכמה סברות והוכחות אמיתיות עד שיבין מעצמו בשכלו שאין הדבר כן, ולא יוכל להכחיש הדבר בשום אופן ובשום סברה ושכל, אחר כל אלה ישוב ויאמר: אני מבטל דעתי, ואני מאמין באמונה שלמה בלי שום טעם ודעת במה שמושרש בו בטעות מכבר, כי הלוא זה גדר האמונה באמת, להאמין רק באמונה לבד בלי שום טעם וחקירות כלל. ומחמת זה קשה ביותר לברר האמת בעולם, והאמת משלך ארצה, והאמת נעשה עדרים עדרים, וכל אחד אומר שאצלו האמת.

וזה בחינת **"יזכה עזר, לא זכה כנגדו"**, כי אמת ואמונה הם בחינת איש ואשה כמבואר במקום אחר, וכשזכה שלא להטעות את עצמו, רק לדרוש ולחפש ולבקש אחר האמת, אזי אף-על-פי שעצם האמת בשלמות אי אפשר להשיגו, אף-על-פי-כן יזכה להבין ולהשיג האמת על-ידי אמונה, ואז האמונה היא בחינת עזר להאמת; "לא זכה" כשאין האמת מבורר אצלו, רק הולך אחר תאוות לבו ומטעה את עצמו כאילו חפץ באמת, אזי על-ידי-זה יכול לבוא לאמונה כוזבית, שהוא בחינת **"אשה רעה מר ממוות"**, שהיא בהפך לגמרי מן האמת, כי על-ידיה נשאר שקוע כל-כך בהשקר שלו, עד שקשה מאד להשיבו אל האמת, שזה בחינת "לא זכה כנגדו", כי אחר כל הטענות הוא אומר: אבל אני מאמין בלי טעם ודעת כנייל, ובאמת הכל נמשך על-ידי תאוות וכבוד וכיוצא, שהם שורש

עצות

(לקוטי עצות - תפילה - אות י"ד)
מעין חכמת התורה יוצא מתפילה, על כן עיקר בירור פסק ההלכה זוכין על-ידי תפילה, ונחשב כאילו חידש את העולם, וזוכה לברר הטוב מהרע שבכל הארבע יסודות שהוא תיקון הכל, ועל-ידי זה זוכה להשפיל החולקים עדי ארץ.

תפילה

(לקוטי תפילות אי - תפילה ח')

... אנה ה', עזרני ברחמיך הרבים לזכות להתפלל לפניך בכל לב באמת ובאמונה שלמה שתהא תפלתנו זכה ונכונה ומסודרת כראוי ובכוונה שלמה באמת, שתהיה מחשבתי קשורה בדבורי התפילה, שאזכה לכוון היטב בדבורי התפילה, ואזכה לשפוך כמים לבי נוכח פניך ה' בתפילתי. ותהיה בעזרי שאוכל לפרש שיחתי לפניך תמיד, ואת כל אשר עם לבבי אשיחה לפניך. כי אתה ידעת כי צרכי המה מרבים מאד, כי צרות לבבי הרחיבו מאד, ודעתי קצרה לבאר ולפרש לפניך את צרכי בקשותי המרבים. על כן, חוס וחמול נא על נפשי האמללה, ועזרני שאוכל לדבר את כל אשר עם לבבי לפניך, ותשלח בפי דבורים כשרים דבורי חן ותחנונים, באופן שאוכל לעורר רחמיך שתקבל תפילתי לפניך ברחמים. ותעלה תפילתי לפניך למעלה למעלה, ויהיה לנו כח על ידי תפלותינו לעורר את העדן העליון לפתוח שם התעוררות שפע רחמים ודעת עליון, עד שיהיה נמשך עלינו הנהר היוצא משם להשקות את הגן דא אורייתא, אשר שם שורש נשמותינו, ועל ידי זה ירבו ויגדלו ויצמחו נשמותינו הגדלים שם בגן הזה. ועל ידי זה יהיה נפתח לנו שביילי השכל האמת. ונזכה לחכמה בינה ודעת. ויהיה לנו כח לעסק בתורתך באמת.

● ותעזרונו ברחמיך לברר דיני התורה באמת, לזכות להלכה ברורה, ונזכה ללמוד ספרי הפוסקים, ותשפיע לנו חכמה בינה ודעת אמתית, שיהיה לנו כח לברר פסקי ההלכה באמת, לברר המותר מן האסור, הטהור מן הטמא, הכשר מן הפסול, למען יהיה לנו כח על ידי זה לתקן ולברר כל הפגמים שפגמנו בכל העולמות על ידי חטאינו ופשעינו המרביים מאד, אשר על ידם נתערב הטוב והרע בכל העולמות ופגמנו הרבה מאד. על כן תעזרונו ברחמיך לזכות לתפלה באמת, אשר על ידי זה נזכה שיפתח לנו אור השכל האמת, באופן שנוכה לברר פסק ההלכה על מכונו באמת. ועל ידי זה יהיה לנו כח לברר הטוב מן הרע בכל העולמות שפגמנו בהם בחטאינו, הן בגלגול זה והן בגלגול אחר. ותמלא כל משאלות לבנו לטובה, ונזכה להוציא מכח אל הפועל, את כל צרכי בקשתינו...

סיפור

(נסיעת רבינו זייל בארץ-ישראל, יז)

⊙ ... ובחול-המועד-סכות הלכו כל העולם, וגם רבינו הלך עמם, למערה של אליהו הנביא, ושם עשו כל העולם שמחה גדולה ורקודין ומחולות, והוא לא היה שמח כלל, רק ישב שם בהכנעה גדולה ובלב נשבר. ושאל הרב רבי זאב הנ"ל את האיש שהיה עמו: מה זה ועל מה זה, שהוא בעצבות מן ראש-השנה עד עתה? ה' יודע אם טוב הדבר! וגם בשמחת-תורה עשו הקפות ברקודין ושמחה, כנהוג, בפרט שהיו שם אנשים חסידים. והוא זכרונו לברכה היה גם-כן בבית-הכנסת, ולא רצה לעשות שום הקפה, רק ישב שם בהכנעה ובכפיפת-ראש (כאשר דרכו היה כן על-פי הרוב קודם שזכה לפעול מה שהיה רוצה, בכל עת ובכל עשה שהיה לו לב נשבר מאד, בכל פעם וכו', כאשר יבואר לקמן).

⊙ ואחר שמחת-תורה אמר להאיש שהיה עמו: ברוך השם, פעלתי מה שרציתי על צד היותר טוב ונכון, ואף-על-פי-כן היה בדעתי להתממה כאן מחמת חיבוב ארץ-ישראל, ועכשיו ברצוני לנהוג נסיעות לבתינו לחוץ-לארץ, על-כן לך ושכר הספינה לסטנבול; ולא אבה האיש שהיה עמו לשמוע אליו, ומאן לנסוע לביתו, כי אמר, שרצונו להיות בטבריה וכו'. והשיב לו רבינו זכרונו לברכה: מאחר שאתה מתאוה להיות בטבריה, לך ושכר חמורים לשם, כי דרכו היה לבלי להתעקש הרבה על שום דבר וכו'. ושכר חמורים, והלכו לעיר הקודש טבריה, ובאו לשם לעת ערב; וכל הלילה הלכו אנשי טבריה לקבל פניו; זה נכנס וזה יוצא, והרבה הלישו עצמם בבגדי-שבת לכבודו, ולא היה יושן כל הלילה מחמת זה.

⊙ ובתחילה נתאכסן בבית שאר-בשרו, נין ונכד של הרב הקדוש, מורנו הרב נחמן מהרידענקא, זכרונו לברכה, אך רבים אמרו, שצריכין לראות בשבילו בית גדול, שיהיה לו הרחבת הדעת, ומיד הסכימו שיתאכסן בבית הרבני המפרסם, הוותיק והחסיד, מורנו הרב צבי הרקער, ונכנס לשם.

⊙ ושלח אליו הרב הקדוש המפרסם, מורנו הרב אברהם קליסקר, זכרונו לברכה: באשר שיום הקזה הוא אצלו, על-כן הוא מן הנמנע שילך אצלו לתן לו שלום. והשיב רבינו זכרונו לברכה, שבלא זה היה בדעתו לילך אליו. ומיד הלך להצדיק הנ"ל, וקבלו בכבוד גדול מאד מאד ובאהבה יתרה ובחיבה גדולה מאד מאד. וגודל האהבה והחיבוב, שהיה להרב הקדוש, מורנו הרב אברהם הנ"ל, עם כבוד רבינו הקדוש זכרונו לברכה, אי אפשר לבאר ולספר. ושחר פניו שיתאכסן אצלו, והשיב רבינו זכרונו לברכה, שזה אי אפשר, שיעמוד בקביעות אצלו, אך על שבת אחת יהיה אצלו. וביום מחר שלח בשבילו, וקבלו על שבת הראשון, פרשת נח, ובליל-שבת כפף רבינו זכרונו לברכה את ראשו, שיברך אותו, וקפץ ארבע אמות ממנו לאחוריו ברעדה גדולה, ודבר בהתלהבות גדול, ולא היה אפשר להבין מה שאמר, אך בסוף דבריו שמעו שאמר: איך אנו מתביישים בפני זרע הבעל-שם-טוב זכרונו לברכה. ולא רצה לברך אותו, אך את האיש, שהיה עם רבינו זכרונו לברכה, בירך מיד כשכפף ראשו.

⊙ והיה שם בשעת הסעדה שמחה גדולה, וביקש הצדיק הנ"ל את רבינו זכרונו לברכה, שיאמר תורה, ולא רצה בשום אופן. ואמר הצדיק הנ"ל בעצמו תורה; וכן היה בסעדה שניה ושלישית. ואמירת התורה של הצדיק, מורנו הרב אברהם הנ"ל, היה בהתלהבות גדול ובצעקה גדולה,

ולא נשמע שום דיבור, רק לבסוף סיים: כך הוא עיקר עבודת הבורא יתברך. ורבינו זכרונו לברכה היה משבח ומפאר התורה שלו בלי ערך, כמעט שאין דגמתו. גם אנכי שמעתי מפיו הקדוש שאמר, ששלמות היה רק להצדיק, מורנו הרב אברהם הנ"ל. ואמר לי: הלא ראיתי כמה צדיקים, אבל שלמות הוא רק אצל הצדיק הקדוש הנ"ל.

מכתב

(מספר אבי הנחל - מכתב צ"י)

✍ בעזרת ה', ערב שבת קודש נחמו נחמו עמי תשכ"ט.
לכבוד החשוק וחשוב מאוד בעיני ה' ובעיני כל ישראל, מר ... אשר שזר עצמו בכל לבו, בהצדיק האמת, משיח ה', המנחם ומשמח הכל, ומהפך כל הירידות לעליות, בפלאות חכמתו הנורא, חיים ארוכים, חיים טובים, של הבעטלירס הנוראים.

✍ הנה כל העולם יודעים, כי ארץ ישראל הנבחר מכל הארצות, ניתנה מאת ה' לעם ישראל, הנבחר מכל העמים. ובתחילה היה ארץ ישראל בידינו ורשותינו, ועכשיו אפילו האומות, שמראים עצמם כאוהבים וידידים, חושבים רעתנו. מקנטרים ומשחקים עלינו. שנו בלשונם בדברים שאין בהם לא טעם ולא ריח. ואומרים לנו גולנים אתם, שכבשתם את הארץ ואת עיר הקודש ירושלים, מידי חוסיין ונאצר, ימח שמשם, הרוצים להשמידנו. ישמידם ה' עדי עד וימטיר עליהם אש עד כלותם, ויכרת מן הארץ זיכרם. ויכירו וידעו, כי דבר ה' לעולם תעמוד.

בארץ ישראל זוכין לצאת מטבעיות, ולידע ולהאמין שהכל בהשגחה לבד, ועל-ידי-זה ניצולין מכל הצרות.

✍ אוירא דארץ ישראל מחכים. כי שם שומעים את כל הדיבורים של הצדיק, החכם האמת, שעל-ידי דבריו, נתחכם האדם, בחכמה אמיתית, לשוב אל ה' ולדעת ולהכיר, את מי שאמר והיה העולם, שזה עיקר החכמה.

שיחות

(שיחות מרי ישראל אודסה, זצ"ל - כ"ב)

⊙ ... לולא המחלוקת, לולא ההתנגדות - לא הייתי יודע מרבינו, מכלום. מה שעניי ראו דווקא על-ידי ההתנגדות, דווקא על-ידי מחלוקת זכיתי לידע דברים כאלה. אם לא היה מחלוקת לא הייתי יודע, על-ידי מחלוקת נודע מה זה רבינו, מה זה ברסלב. זה עשה אותי ברסלב - המחלוקת, המתנגדים. זה דווקא, דווקא זה קירב אותי, כן.
⊙ אני רוצה לדבר, לספר, אבל זה לא משיגים, מי יכול לדבר, מי יכול לתאר לשער רק מה שראיתי, בפרט מה שלא ראיתי לגמרי, זה היה מתנות טובות, רבינו הקדוש אמר: "אני הבאתי לכם מתנה מארץ ישראל - מחלוקת! כל העולם יחלקו עלי, ואז מי שיתקרב אלי - יהיה מהאנשים שלי!"

⊙ זה היה מתנה כזה שאין בעולם. עכשיו תתן כל הכסף שבעולם, אני רוצה - אין, עבר הזמן. אבל גם היום עוד לא בא משיח, האמת עוד לא כל-כך מתגלה, אבל העולם מתחילים לשמוע ולהבין עניין רבינו רבי נחמן.

וכל ימי חיי היה יראים מפחדים לנגוע בספר ברסלב, ועכשיו יכולים לקנות בכל מקום ספרי ברסלב. אני היה לי קושיות על השם יתברך: "אם היה נתגלה האמת היה כבר עולם מתוקן. מתי יהיה זה, איך אפשר שתהיה הגאולה, איך אפשר?"

⊙ ועכשיו אני רואה מלפני שמונים שנה ועד עכשיו, אני רואה כח כזה שהעולם הם ממשיכים עצמם לרבינו. היה ראוי שכל העולם יתרחקו מברסלב כי כל הגדולים היו מתנגדים, ונעשה פלא כזה... אוי מה שאנשי רבינו סבלו, הם סבלו על הדורות האלו, הם הכינו למשיח, אנשי רבינו וספרי רבינו וכל דיבור ודיבור, אבל השקר זה מסמא עיניים, מעוור עיניים, ומחללים מבזים את האמת. אבל כבר כשנכנס רבינו לאומן הוא אמר לרבי נתן: "אף-על-פי-כן, השם יתברך וגמר תמיד כרצונו!"